Akseli Koskela
Lausunto 20.5.2021

Eduskunnan suurelle valiokunnalle

VNS 7/2020 vp Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta

Aluksi

Eduskunnan suuri valiokunta on pyytänyt asiantuntijalausuntoa koskien Valtioneuvoston selontekoa EU-politiikasta. Tarkastelemme lausunnossamme pyydetysti EU-poliittisen selonteon osuuksia 3.4–3.5 Uudistava kasvupolitiikka ja yhtenäisemmät sisämarkkinat sekä Avoin ja vastuullinen kauppapolitiikka.

Ehdotukset

3.4 Uudistava kasvupolitiikka ja yhtenäisemmät sisämarkkinat

Valtioneuvoston EU-poliittinen selonteko korostaa selkeästi EU:n sisämarkkinoiden luomaa selkärankaa yhteiselle taloudelle. Voimme yhtyä näkemykseen, että sisämarkkina tulee saada toimivaksi kaikilta eri osin. Erityisesti digitaalisten sisämarkkinoiden osalta EU:lla on vielä paljon tehtävää. Digitaaliset sisämarkkinat ovat keskeinen toimintaympäristö mikro- ja pk-yritysten kasvulle ja vientihalukkuulle. Lisäksi digitaaliset sisämarkkinat mahdollistavat uusien liiketoimintamallien skaalauksen. Jotta sisämarkkinat voisivat osaltaan luoda koko EU-alueelle kestävää kasvua ja parempaa kilpailukykyä, tulee sisämarkkinaesteitä poistaa järjestelmällisesti. Toisin sanoen toimeenpanoa tulee tehostaa ja elinkeinotoimintaa rajoittavia lupa- sekä regulaatiomenettelyjä yhtenäistää ja mahdollisuuksien mukaan myös poistaa. Osana kestävää kasvua ja parempaa kriisin sietokykyä tulee huomioida eurooppalaisen kestävän arvonluonnin merkitys osana globaalimpaa kontekstia. Taloutemme perustuu monenlaisiin arvoketjuihin, hankintaketjuihin ja strategisiin arvoverkkoihin. Hallituksen tulisi tuoda selkeämmin ilmi, mitä sisämarkkinaesteitä se pyrkii purkamaan ja miten se pyrkii vastaamaan fragmentoituneisiin sisämarkkinoihin.

Teknologiateollisuus samoin yhtyy valtioneuvoston näkemykseen, että Suomi ajaa unionissa uudistavaa ja innovaatioita tukevaa politiikkaa sekä vihreää ja digitaalista siirtymää. On tärkeä tunnistaa, että teollisuus ja palvelusektorit ovat entistä limittäisempiä ja toisistaan riippuvaisempia. Toimialarajoja rikkovaa siirtymää tulee tukea uudistavalla EU:n kilpailukykypolitiikalla, jossa

huomioidaan myös Suomen oman uudistuvan teollisuuden strategian toimenpide-ehdotukset ja visio.

EU:n vahva panostus unionin tutkimus- ja innovaatiorahoitukseen vaatii sitoutumista sekä tehokasta toimeenpanoa. Kansallisten rahoitusohjelmien ja EU:n instrumenttien yhtenäisyydestä tulee huolehtia. Kyvykkyyttä hyödyntää EU:n instrumentteja Suomessa tulee kaikin tavoin edistää. Hallituksen tulee edistää rajat ylittävien hankkeiden toteutumista ja suomalaisten yritysten kytkeytymistä eurooppalaisiin verkostoihin. Tämä on keskeistä juuri näinä aikoina, jolloin EU-maat ovat käynnistämässä lukuisia kunnianhimoisia elpymishankkeita.

Suomen tavoitteena on pitkään ollut sisämarkkinoiden kehittäminen palveluiden vapaan liikkuvuuden osalta. Paitsi tehokas toimeenpano, myös uusien digitalisaation mahdollistavien ratkaisujen huomioiminen on tärkeää, kun Suomi muodostaa kantaansa alustatyöntekijöiden työskentelyyn liittyen. Alustat tuovat kaivattua joustoa työmarkkinoille, eikä alustakysymystä tule typistää kysymykseksi työsuhteesta. Alustat parantavat ihmisten työmahdollisuuksia ja edellytyksiä kehittää omaa osaamistaan ja lisäävät työmarkkinoiden joustavuutta. Alustoilla tehdään hyvin monenlaista työtä eikä alustakysymystä tule typistää. Työntekijöiden asemaa on syytä tarkastella datavirtojen, vakuutus- ja sosiaaliturvan osalta avoimesti ja uudenlaisia ratkaisuja hakien.

Teknologiateollisuus toteaa keskustelun strategisesta autonomiasta ja digitaalisesta suvereniteetista olevan ajankohtaista eurooppalaisessa kontekstissa. Keskustelussa Suomen tulee pitää huoli siitä, että EU kykenee takaamaan kilpailukyvyn ja kestävän kasvun tukemalla eurooppalaista korkealuokkaista teollisuutta. Tämä ei saa johtaa protektionismiin, sillä olemme entistä riippuvaisempia globaaleista alustoista ja arvoketjuista niin kaupankäynnissä kuin koko teollisen tuotannon elinkaaressa. Eurooppalaisen strategisen autonomian tulee perustua osaamisen kehittämiseen, dataan perustuviin teknologisiin kyvykkyyksiin sekä luottamuksellisiin rakenteisiin ja vapaaseen kilpailuun. EU:n omaan tekoälyä koskevaan sääntelyyn Suomen tulee puuttua kehittämällä siitä ennakoitavan ja innovaatioita mahdollistavan tasapainoisen kehyksen.

Hallituksen EU-poliittisessa selonteossa muistutetaan, että EU:n valtiontukisääntöjen täytyy pysyä tarkoituksenmukaisina. Eurooppalaisen elpymispaketin odotetaan lisäävän rajat ylittäviä hankkeita ja valtiontukisääntöjen osalta IPCEI-yhteistyöhön ja EU-alliansseihin lisääntyvää osallistumista. Poikkeuksia valtiontukisääntöihin ei saa toteuttaa holtittomasti. Suomen tulee kuitenkin osallistua muutamaan keskeiseen hankkeeseen julkisella ja yksityisellä tuella. Strategisen autonomian kannalta olisi tärkeää, että Suomi

investoisi esimerkiksi puolijohdeteknologiaan ja mikroelektroniikka. -IPCEI-yhteistyöhön. Myös terveysteknologiasta tulisi luoda rajat ylittävä hanke.

3.5 Avoin ja vastuullinen kauppapolitiikka

Teknologiateollisuus yhtyy Suomen näkemykseen, että kauppapolitiikkamme tulee perustua EU:n vahvaan monenkeskisyyteen ja ennen kaikkea Maailman kauppajärjestöön (WTO) perustuvan kauppajärjestelmän säilyttämiseen ja vahvistamiseen. Kauppapolitiikan tulee tähdätä teollisuuspolitiikan tavoitteisiin digitaalisen ja vihreän siirtymän osalta. Suomen tulee vaikuttaa siihen, että EU ryhtyy koordinoimaan toimintaansa suhteessa raaka-aineiden saatavuuteen. Tämän tulee tapahtua kestävästi. EU:n uusissa kauppasopimusneuvotteluissa tulee yksinkertaistaa alkuperäsääntöjä koskevia kirjauksia. EU:n tulisi myös saavuttaa transatlanttinen sopimus datavirroista ja pyrkiä edistää osaltaan globaaleja standardeja datan hyödyntämiseksi.

Uusissa kauppasuhteissa EU:n tulee saavuttaa tasapainoisempia ja vastavuoroisempia kumppanuuksia. Suomen esittää tasapuolisia kumppanuuksia erityisesti Kiinan kohdalla, mutta tämän tulee ulottua kaikkiin kauppasuhteisiin.

Helsingissä 20.5.2021

Akseli Koskela
Päällikkö, EU-asiat
Teknologiateollisuus ry

044-2771780
akseli.koskela@teknologiateollisuus.fi